

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция № 4

**ЗАКОНОМЕРНОСТИ
В РАСТЕЖА И РАЗВИТИЕТО НА ДЕЦАТА**

**Доц. д-р Ваня Бирданова, дм
Катедра „Хигиена, медицинска
екология, професионални болести
и МБС**

ПЕРИОД НА ВЪТРЕУТРОБНО РАЗВИТИЕ

- Продължителност на периода – 40 гестационни седмици
- От зачеването до раждането на плода (фетус)
- Бързо нарастване на плода
- Пълна зависимост от организма на майката - дишане, хранене, кръвообращение

Вътреутробно развитие от 8 до 40 седмица

ПРОФИЛАКТИКА НА ПЕРИОДА

- Здравословен начин на живот на бъдещите родители
- Семейно програмиране
- Училище за родители
- Зачеване в период на активна репродукция
- Жените и мъжете във фертилна възраст са рисков контингент по отношение на вредните фактори на околната и работната среда
- Правилно хранене на бъдещата майка – фетално програмиране
- Предотвратяване на родови дефекти при бременната жена
 - суплементиране с фолиева киселина за профилактика на спида бифида
 - витамин А – тератогенно действие

НЕОНАТАЛЕН ПЕРИОД

- От датата на раждането до края на първия месец
- Подразделя се на:
 - ранен неонатален – до края на 7 ден
 - късен неонатален – от 7 ден до края на I месец

НЕОНАТАЛЕН ПЕРИОД

- Първи критичен период
- Приспособяване към нова среда
- Начало на нов тип физиологични реакции

НЕОНАТАЛЕН ПЕРИОД

- Преминаване от водна към въздушна среда
- Появява се белодробно дишане
- Самостоятелно кръвообращение
- Повишава се основната обмяна
- Промени в физико-химичните показатели на кръвта
- Морфологична и функционална незрялост, особено на НС
- Период на най-висока детска заболяемост и смъртност

ПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРКИ

- Контрол на хигиените изисквания в родителни отделения и послеродовите зали
- Осигуряване на оптимален микроклимат и осветеност на детската стая
- Ранно поставяне на кърмачето на гърдата и обучение за правилно кърмене
- Естествено хранене
- Правилен тоалет на новороденото
- Спазване на хигиенните изисквания към облеклото
- Осигуряване на непрекъснато медицинско наблюдение и здравни грижи - детска консултация
- Ранна профилактика на рахита и туберкулозата
- Контрол над здравословното състояние на родилката

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

- Продължителност - от края на първия месец до 1 година
- Бързи темпове на растеж и развитие
- Изключително кърмене до 6 месец
- Имунологична незрялост – пасивен имунитет от майката и защитни фактори в кърмата
- Повишена чувствителност - към прегряване и охлаждане
- Висока заболяемност
- Необходимост от словесен контакт

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

ИНТЕНЗИВНО ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

- **Нарастване на теглото**
 - на 3-4 м. се удвоява
 - на 1 г. се утраява
- **Увеличаване на ръста** – около 25 см
- Най-интензивно развитие - между 2 и 4 месец
- Положителен енергиен баланс
- Повишени потребности от Е и хранителни вещества & функционална незрялост на храносмилателната система
- Увеличаване активността на храносмилателни ензими след 6 м – захранване
- **Прорязване на млечните зъби** – 6-8 до края на периода

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ НА МОТОРНИТЕ ФУНКЦИИ И СЕТИВАТА

- **Пълна безпомощност при раждане**
 - на края на 1 м. държи главичка
 - на 4 м. започва да се обръща
 - след 6 м. седи
 - на 8-9 месеца пълзи
 - 10-11 м започва да се изправя
 - прохождение към края на периода
- **Развитие на сетивата** - игра с оцветени и музикални играчки
- **Развитие на ориентирането**
- **Повишена термочувствителност** - студ и топлина

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

Развитие на моторните функции по месеци

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

НЕРВНО ПСИХИЧЕСКО И ИНТЕЛЕКТУАЛНО РАЗВИТИЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА

- Да се общува ласкаво и нежно с детето
 - **Положителни емоции и контакт с майката**
 - Започва да се усмихва
 - Да различава хора и предмети
 - Да произнася срички
 - Да произнася първите думи
-

КЪРМАЧЕСКИ ПЕРИОД

ЗАБОЛЯЕМОСТ

- Висока и тежка
- Реакциите на организма са генерализирани
- Вродени аномалии
- **Невъзприемчивост към инфекции до 6 месеца**
- Рахит – недостиг на витамин Д
- Физиологична анемия - желязо дефицитна
- По-лека патология при естествено кърмени деца

ПРОФИЛАКТИЧНИ МЕРКИ

- Естествено кърмене и правилно хранене след 6 месец
 - профилактика на рахита
 - профилактика на анемията
- Ежедневен тоалет на кърмачето
- Подходящо облекло и разходки на открито
- Системно закаляване
- Оптимален микроклимат, осветеност и ежедневно почистване на детската стая
- Изграждане на правилен дневен режим
- Отглеждане от майката в семейството – положителни емоции
- Детска консултация

РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ (ЯСЛЕНА ВЪЗРАСТ)

- Продължителност на периода - от 1 до 3 годишна възраст
- Темповете на растеж и развитие се забавят
- Значително развитие на опорно-двигателния апарат

РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ (ЯСЛЕНА ВЪЗРАСТ)

- Усъвършенстване на двигателните процеси
 - развитие на моториката
 - слаба координация на движенияра
 - Огромна двигателна активност и неадекватен контрол над движенията
 - Детето ходи стабилно и извършва относително фини движения към края на периода
-

РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ (ЯСЛЕНА ВЪЗРАСТ)

- Стабилизиране в терморегулацията
- Благоприятни промени в развитието и функциите на повечето системи в организма
 - сърдечно-съдова система
 - отделителна система
- Прорязване на всички млечни зъби
- Състава на храната до тази на възрастните

РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ (ЯСЛЕНА ВЪЗРАСТ)

- Започва развитие на говора – 800-1000 думи, кратки изречения
 - Интензивно развитие на психиката:
 - памет, мислене, условни връзки
 - силна емоционалност
 - доверчивост и подражание
 - Започва формиране на характера и поведението
 - Период на “пропуснатите възможности”
-

РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ (ЯСЛЕНА ВЪЗРАСТ)

**Играта – главен фактор за възпитание на детето
през яслената възраст**

ЗАБОЛЯЕМОСТ

- Възпаления на ГДП
- Отити – възпаления на средното ухо
- Инфекциозни заболявания
- Чуждо тяло
- Травматизъм

ПРОФИЛАКТИКА НА ПЕРИОДА

- Проследяване на физическото развитие
- Предпазване от простудни и инфекциозни заболявания
- Грижи за нервно-психическото развитие на детето
- Осигуряване на емоционален комфорт - риск от неврози в по-късна възраст
- Създаване и изграждане на правилни хигиенни навици
- Профилактика на травматизма
- Контрол над хигиенните изисквания към детските играчки
- Контрол над здравните изисквания към детската ясла

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Постепенно спадане темпа на растеж и съзряване
- Интензивно развитие на ОДА – кости и мускули
- Формиране на основни двигателни качества и навици
- Първо физиологично издължаване
 - израстване на долните крайници - увеличава подвижността
 - промяна в телесните пропорции
 - глава – $1/6$; при новородено – $1/4$ от общата дължина
- Постепенно вкостяване на дългите кости и скелета – точки на вкостяване
- Хрущялен строеж на костите на китките и стъпала

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Интензивно развитие и укрепване на мускулите
 - тялото – изправено положение
 - долни крайници - ходене
- Особености в строежа на мускулните влакна
- Флексорите преобладават над екстензорите
 - бързо настъпване на умора
 - бързо възстановяване
 - не понасят продължителни статични натоварвания
- Недоразвити мускули на китката и ръката
- Функционална недостатъчност на координацията и точни движения на ръката

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- **Сърдечно-съдова система**
 - бавен растеж и съзряване на сърце и съдове
 - забавяне на пулса
 - АН леко се покачва
- **Дихателна система**
 - незряла морфология и функции
 - увеличава се дълбочината и намалява честотата на дих. движения
 - висока възбудимост на дихателния център
 - продължителни физическите натоварния нарушават ритъма и честотата

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Храносмилателна система
 - функции на храносмилателни жлези до тези на възрастния
 - смяна на млечните зъби с постоянни
 - по-висока ранимост на емайла на зъбите - риск от кариес
 - хигиена на устната кухина – навици

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Интензивно морфологично и функционално усъвършенстване на НС
- Преобладаване на възбудните процеси над задръжните в мозъчната кора
 - голяма двигателна активност и подвижност
 - естествена потребност от движения
 - основа за изграждане на двигателен режим
- Развитие на условно-рефлекторната дейност – усвояване на нови знания
 - обогатяват се условно-рефлекторните връзки
 - лесно се формират нови - към 5-6 г

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Ирадияция и бавна концентрация на нервните процеси
- Задържат вниманието си по-дълго върху един предмет или занимание
 - Устойчивост на вниманието - продължителност на заниманията
 - 3-4 години - 6-8 мин.
 - 5-6 години - до 20 мин.
- Усъвършенстване на зрението
- Завършва развитието на бинокулярното виждане

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- **Интензивна мисловна дейност**
 - развитие на втора сигнална система
 - разширяване на речниковия фонд - до 4000 думи
 - овладяване на граматическия строеж на речта
 - свободно и граматически правилно говорене на роден език – 5 г
- **Значително развитие на паметта**
- **Интензивно психическо развитие – възприятия, представи, въображение**
 - възраст на огромно детско любопитство
 - възраст на многото въпроси към възрастните

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Оформят се типологичните особености на ВНД
- Появяват се и утвърждават черти на характера
- Оформя се психичния облик на детето

ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ (3-6 Г.)

- Развитието и особеностите на нервната система през този период са в основата на:
 - Изграждане на цялостния дневен режим на децата
 - Изграждане на двигателния режим на децата
 - Определяне на броя и продължителността на организираните занимания на децата
 - Използване на стимулиращата роля на игрите и словото
 - Особеното значение на колективните игри със сложни сюжети (сюжетно-ролеви игри)
 - Игри с елементи на труд

ЗАБОЛЯЕМОСТ

- Инфекциозни заболявания – леко
- Детски алергии
- Болести на съединителна тъкан
- Хемобластози
- Уличен и битов травматизъм

ПРОФИЛАКТИКА НА ПЕРИОДА

- Проследяване на физическото развитие
- Правилно нервно-психическото развитие на детето
- Предпазване от инфекциозни заболявания
- Изграждане на културно- хигиенни навици
- Профилактика на травматизма
- Контрол над здравните изисквания към детската градина

Благодаря за вниманието!

